

9. Пономарьова М.С., Золотарьова С.А., Євсюков О.Ф., Засядьвовк А.О. Місце мотиваційного навчання в освітньому просторі, Вісник науки та освіти, № 11(17) (2023): [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)).

УДК 633.11:631.84:631.559(477.4)

Горбань Р. О., здобувач вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет
e-mail: lenagudym1990@gmail.com

РІВЕНЬ УРОЖАЙНОСТІ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ УДОБРЕННЯ АЗОТНИМИ ДОБРИВАМИ В ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Збільшення виробництва зерна – одна з найважливіших задач подальшого розвитку сільського господарства в усіх природно-кліматичних зонах України. Від її вирішення залежить задоволення зростаючих потреб населення в продуктах харчування і розвитку галузі тваринництва. Пшениця озима – цінна культура в польовій сівозміні і хороший попередник для ряду культур (кукурудза, соняшник, буряк та інші, в тому числі і рису. Велике і організаційно-господарське значення пшениці озимої. Це, по-перше, перенесення на осінній період значної частини посівних робіт, що зменшує завантаженість у період весняної сівби. По-друге, більше раннє дозрівання озимої пшениці, в порівнянні з ярими культурами, зменшує напруженість і збиральних робіт, дає можливість уникнути літньої засухи. Більш раннє збирання озимих дає можливість якісно підготувати ґрунт для наступної культури сівозміни [61, 126, 177].

Важливим фактором забезпечення високих врожаїв якісного зерна майбутнього року є раціональна система удобрення.

При внесенні збалансованої дози мінеральних добрив під заплановану врожайність культури можна отримати приріст врожаю 13,5 % тобто 6,8 ц/га зерна, при цьому додаткові витрати на внесення добрив складуть на 648,5 грн./га.

Мета роботи дослідити вплив азотного живлення на формування врожаю озимої пшениці в Лівобережному Лісостепу України.

Польові дослідження були виконані на кафедрі генетики, селекції та насінництва Державного біотехнологічного університету, в умовах Навчально-наукового виробничого центру «Дослідне поле».

Підготовка ґрунту, включаючи основний та передпосівний обробіток, здійснювалася відповідно до науково обґрунтованих рекомендацій для умов Харківської області. Попередниками озимої пшениці на дослідних ділянках виступали чорний пар, суміші чини з сочевицею та соя. Передпосівну культивуацію виконували культиватором КПС-4 на глибину 5-6 см.

*Науковий керівник – Гудим О. В., канд. с.-г. наук, доцент

Посів проводився зерною сівалкою СЗ-3,6 у рекомендовані строки після попередників (чорний пар, соя, чина+сочевиця), із нормою висіву 5,0 млн схожих насінин на гектар. Для хімічного захисту насіння використовували препарат "Раксіл", 2% з.п., у дозуванні 1,5 кг на тону насіння.

Загальний мінеральний фон забезпечувався прикореневим підживленням аміачною селітрою у дозі N30 кг/га. У разі появи бур'янів проводили механічне прополювання. Збирання врожаю здійснювали під час повної стиглості зерна за допомогою комбайна "Джон Дір".

Продуктивність озимої пшениці та її врожайність є ключовими показниками, які визначають ефективність впроваджених агротехнічних заходів. У дослідженні азотні добрива вносили у три етапи:

1. По мерзлоталому ґрунту (МТГ) – у дозах 30 і 60 кг/га діючої речовини.

2. На завершенні фази кушіння та на початку виходу в трубку – локально (Л), у кількості 0, 30 і 60 кг/га діючої речовини.

3. Під час фази колосіння – позакоренево (П), у дозах 0 і 30 кг/га діючої речовини.

У системі агротехнічних прийомів, спрямованих на підвищення врожайності озимої пшениці, важливу роль відіграють строки сівби та азотне живлення рослин протягом усього періоду їх вегетації.

Під час проведення польових досліджень було оцінено вплив внесення азотних добрив на врожайність озимої пшениці. Згідно з отриманими результатами, азотне підживлення аміачною селітрою по мерзлоталому ґрунту суттєво підвищувало врожайність озимої пшениці.

Отже, на ділянках, де проводилось підживлення азотом у дозах N30 та N60, врожайність озимої пшениці перевищила контрольні показники на 0,2 та 0,7 т/га відповідно. Це свідчить про позитивний вплив азотних добрив на продуктивність культури. Водночас, на варіантах із позакореневим підживленням розчином карбаміду в дозі N30 кг/га під час фази колосіння не спостерігалось значного підвищення врожайності, оскільки цей прийом вплинув більше на покращення якісних характеристик зерна.

Список літератури

1. Бараболя О.В., Барат Ю.М., Кулик М.І., Онопрієнко О.В. Урожайність пшениці озимої залежно від системи удобрення та погодних умов вегетаційного періоду. Вісник уманського національного університету садівництва №2, 2018 С.3-9.

2. Крамарьов С.М. Продуктивність та якість зерна пшениці м'якої озимої залежно від мінерального живлення в умовах Лівобережного Лісостепу України. Бюл. Ін-ту сільського 174 господарства степової зони НААН України. – 2014. – № 6. – С.61-67

3. Лукашук Л.Я., Курач О.В., Сніжок3О.В., Гук Л.І., Кучерова А.В. Вплив систем удобрення та догляду за посівами на продуктивність і якість зерна пшениці озимої. Вісник аграрної науки. 2020, №10 (811). С. 12-19

4. Мірошніченко М.М., Звонар А.М., Панасенко Є.В., Леонов О.Ю. Надходження елементів живлення до рослин пшениці озимої різних сортів у

контрастні за погодними умовами роки. *Агрохімія і ґрунтознавство*. 2020. Вип. 89. С. 51–62.

5. Смірнова І. В. Продуктивність сортів пшениці озимої залежно від фону живлення в умовах Південного Степу України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук. Миколаїв. 2021. 22 с.

УДК 378.147:37.091.33:81'27

Грабар Н. Г., д-р наук з соц.к омунікацій, професор
Державний біотехнологічний університет
e.mail: grabar-ng@ukr.net

КОМУНІКАТИВНІСТЬ – ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧА

У сучасних соціокомунікаційних умовах все більшого значення для спеціалістів будь-якого фаху набувають характеристики активності, креативності, професійної компетентності у вирішенні різноманітних соціальних та професійно значущих проблемних питань.

Важливим чинником становлення майбутніх викладачів професійної освіти як професіоналів є формування комунікативної компетентності. Як відомо, специфіка означеної професійної діяльності висуває до студентів цілу низку вимог щодо розвитку різного роду особистісних якостей та здібностей, серед яких особливого значення набуває формування комунікативності, вміння вступати у контакт, продуктивно спілкуватися. Нині в умовах цифровізації, мобільності, глобальних комунікацій до майбутнього фахівця важливими умовами професійності вважається володіння комунікативною компетенцією. Тому проблема формування комунікативної компетентності у майбутнього викладача є досить актуальною.

Комуникативну компетентність розглядають у різних галузевих науках. Проблема комунікативної компетентності особистості, процесу її формування та вдосконалення висвітлюється у дослідженнях Н. Волкової, Л. Долинської, І. Родигіної, Л. Терлецької, Л. Уманець, Т. Федотюк, О. Цимбалюк, Н. Чепельової, Шевченко та ін. На компетентнісний підхід в освіті звертали увагу зарубіжні науковці: Р. Бадер, Р. Кліффорд, Д. Мертенс, Б. Оскарсон, Д. Хаймс, Д. Хант, А. Шелтен та ін.

Саме поняття комуникативна компетентність ввійшло в науковий обіг у 70-ті рр. завдяки роботам лінгвіста Д. Хаймса, який визначив це, як здатність людини гнучко, точно і швидко використовувати мову в мінливих соціальних ситуаціях [3].

Так, І. Потюк розглядає комуникативну компетентність як індивідуальну динамічну категорію, в якій відбивається єдність мови і мовлення. Автор вважає, що для мовленнєвого спілкування недостатньо лише знати систему мови на всіх її рівнях, володіти правилами для формування речень відповідно